

**1146** (2021-2022) – Nr. 1  
ingediend op 14 februari 2022 (2021-2022)

## **Conceptnota voor nieuwe regelgeving**

van Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten, Tom Ongena,  
Els Ampe, Steven Coenegrachts en Willem-Frederik Schiltz

over de invoering van schoolmaaltijden voor elk kind

## TOELICHTING

**1. Inleiding**

In ons land groeit een op de zeven kinderen op in armoede en sommige studies spreken zelfs van een op de vijf. Het is bekend dat kinderarmoede leidt tot leerachterstand, wat dan weer voor ongekwalificeerde schooluitval kan zorgen en op volwassen leeftijd mogelijk langdurige werkloosheid met zich meebrengt. Wie als kind in armoede (over)leeft, heeft meer kans om ook als volwassene met armoede geconfronteerd te worden, met als gevolg dat ook de volgende generatie opnieuw in armoede verzeilt.

Om die vicieuze cirkel te doorbreken heeft de Europese Commissie op 24 maart 2021 de Europese kindergarantie gelanceerd, een reeks aanbevelingen aan de lidstaten die zowel gelijke kansen als sociale inclusie moeten bevorderen. Een van de acties die de Commissie vooropstelt, is het aanbieden van minstens één gezonde maaltijd op school per dag. Die maaltijd moet gratis zijn voor kinderen in nood.<sup>1</sup>

Anno 2022 vertrekken in Vlaanderen nog steeds talloze kinderen 's morgens met een lege maag naar school. Tijdens de middagpauze zitten heel wat leerlingen zonder gevulde brooddoos aan tafel. Scholen doen vanuit het voluntarisme dat het Vlaamse onderwijspersoneel kenmerkt, hun uiterste best om die leerlingen toch van een maaltijd te voorzien. De indieners van deze conceptnota zijn er echter van overtuigd dat de legebroaddozenproblematiek een globale, Vlaanderenbrede aanpak vereist, waarbij in de Vlaamse scholen elke leerling het recht zou moeten hebben om op dagelijkse basis een gezonde (warme) maaltijd aangeboden te krijgen. Voor kansarme leerlingen zou die gratis moeten zijn. Aan de hand van de voorliggende conceptnota willen de indieners het politieke en publieke debat over het verplicht aanbieden van schoolmaaltijden op school openen en de nodige regelgeving tot stand brengen.

Deze conceptnota situeert zich op het raakvlak tussen het armoede-, gezondheids- en onderwijsbeleid. Bijgevolg schetsen de indieners eerst de armoedeproblematiek in Vlaanderen en zoomen ze vervolgens in op de voedingsgewoonten bij kinderen en jongeren. Ook de plaats van voeding op school en het gezondheidsbeleid dat scholen voeren, wordt onder de loep genomen. Vervolgens gaat de conceptnota dieper in op het systeem van de schoolmaaltijden, met een overzicht van de huidige stand van zaken op het vlak van schoolmaaltijden (de mate waarin scholen hun leerlingen een maaltijd aanbieden) en van de voordelen en opportuniteiten van schoolmaaltijden.

**2. Kinderen en jongeren in armoede**

“Zolang armoede bestaat is er geen echte vrijheid.” – Nelson Mandela

a. Facts en figures: hoeveel landgenoten bevinden zich vandaag in armoede?

Uit cijfergegevens die Statistiek Vlaanderen op 14 juli 2021 bekendmaakte, blijkt dat maar liefst 13 procent van de Vlaamse bevolking of ongeveer 850.000 personen in 2020 in armoede of sociale uitsluiting leefde. Het gaat dan concreet om personen die leven in een huishouden met een inkomen onder de armoededrempel, die leven in een huishouden met ernstige materiële deprivatie waarbij ze zich de gangbare levensstandaard niet kunnen veroorloven of die jonger zijn dan 60 jaar en leven in een huishouden met zeer lage werkintensiteit. Hoewel de cijfers een daling aangeven ten opzichte van de periode 2004-2006, blijven die armoedecijfers onrustwekkend hoog. Vooral van de werklozen (60 procent), eenoudergezinnen

<sup>1</sup> [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip\\_21\\_1226](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_21_1226)

(36 procent) en eenpersoonshuishoudens (25 procent) leeft een zeer groot aandeel in armoede of sociale uitsluiting. Van de Vlamingen in armoede of sociale uitsluiting leeft 33 procent in een gezin dat een woning huurt. Het aandeel laaggeschoolden onder de bevolking in armoede bedraagt 26 procent, terwijl dat bij hooggeschoolden 6 procent is. Ook naargelang van het geboorteland zijn er duidelijke verschillen op te merken. Zo is 11 procent van de bevolking in armoede geboren in België, vergeleken met 39 procent van de personen die buiten de Europese Unie zijn geboren.<sup>2</sup>

Volgens de enquête die de European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) in 2020 heeft gehouden over de huishoudinkomens van 2019, leeft 9 procent van de Vlamingen in een huishouden met een inkomen onder de Belgische armoededrempel.<sup>3</sup> Voor het geheel van de Belgische bevolking gaat het om 14 procent. Personen met een inkomen onder de armoededrempel lopen een verhoogd risico om effectief in armoede terecht te komen. Het armoederisico is het hoogst bij personen in eenoudergezinnen.<sup>4</sup>

In 2018 deed de Koning Boudewijnstichting specifiek onderzoek naar armoede en deprivatie bij kinderen. Er werd gekeken naar de mate waarin kinderen toegang hebben tot zeventien items die als noodzakelijk worden beschouwd om een behoorlijk leven te kunnen leiden. Een kind bevindt zich in een toestand van deprivatie als het leeft in een gezin dat zich drie of meer van die items niet kan veroorloven. Op basis van die meetmethode kwam de Koning Boudewijnstichting tot de vaststelling dat in België 15 procent van de kinderen in deprivatie leeft. Onderzoekers stelden echter grote verschillen tussen de gewesten vast: in Brussel ligt het aandeel gedepriveerde kinderen op 29 procent, in Wallonië is dat 22 procent en in Vlaanderen 8 procent.<sup>5</sup>

#### b. Armoede en onderwijs

De commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement organiseerde op 18 maart en 1 april 2021 hoorzittingen over de armoedeproblematiek in het onderwijs (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 751/1-2*). Die hoorzittingen pasten in het kader van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024. De uiteenzetting door prof. Wim Van Lancker, verbonden aan het Centrum voor Sociologisch Onderzoek van de KU Leuven, leert dat er van armoede kan worden gesproken als mensen niet voldoende geld hebben om een leven te leiden dat in de huidige samenleving als normaal wordt geacht, wat kan leiden tot uitsluiting in maatschappelijke domeinen zoals werk, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, ontspanning enzovoort. Het is dan ook vanzelfsprekend dat armoede een grote impact heeft op kinderen. Armoede ontnemt kinderen kansen en betekent een inperking van hun ontwikkeling. Kinderen die opgroeien in armoede, worden op die manier zelf ook vaak arme ouders, met kinderen die op hun beurt dan weer in armoede opgroeien.

Onderwijs is de katalysator bij uitstap voor opwaartse sociale mobiliteit. Terzelfder tijd weten we uit onderzoek dat wie in armoede opgroeit, slechtere resultaten behaalt op school. De armoedeproblematiek legt dus een hypotheek op het onderwijs als dé 'kansenmachine' van onze samenleving. Het is pas als de materiële levensomstandigheden erop vooruitgaan dat ook de leerprestaties verbeteren, wat het voor scholen dan weer gemakkelijker maakt om hun rol van sociale lift te vervullen.

<sup>2</sup> <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/bevolking-in-armoede-of-sociale-uitsluiting#deprivatie>

<sup>3</sup> De armoededrempel is gelijk aan 60 procent van het nationaal mediaan beschikbaar huishoudinkomen na sociale transfers.

<sup>4</sup> <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/bevolking-onder-de-armoededrempel>

<sup>5</sup> Guio, A.-C., Vandenbroucke, F. & Netwerk voor de analyse EU-SILC. 'Armoede en deprivatie bij Belgische kinderen. Een vergelijking van de risicofactoren in de drie gewesten en de buurlanden.' Koning Boudewijnstichting, 2018, p. 9; online beschikbaar op <https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2018/20181211NT>.

Als antwoord op de armoedeproblematiek in het onderwijs pleit prof. Van Lancker enerzijds voor een structureel armoedebeleid door middel van een verhoging van de inkomens, en anderzijds voor een reeks flankerende maatregelen die de gevolgen van een leven in armoede aanpakken, zoals het fenomeen van de lege brooddozen.<sup>6</sup>

### 3. Voedingsgewoonten bij kinderen en jongeren

#### a. Maaltijdpatronen

Het nastreven van een gezond en evenwichtig voedingspatroon draagt bij tot een goede lichamelijke en psychische gezondheid en helpt allerlei gezondheidsproblemen te voorkomen. Een ongezonde levensstijl kan immers niet alleen overgewicht en obesitas tot gevolg hebben, maar verhoogt ook het risico op hart- en vaatziekten, diabetes en kanker. Het is dan ook van groot belang dat kinderen van jongs af aan bewust worden gemaakt van gezonde keuzes. De voedingsgewoonten die een kind van thuis uit (of op school) meekrijgt, bepalen immers ook voor een groot stuk hoe het op volwassen leeftijd met voeding zal omgaan.<sup>7</sup>

Hoe is het gesteld met de voedingsgewoonten van onze jongeren? Algemeen wordt aangenomen dat een gezond voedingspatroon bestaat uit drie hoofdmaaltijden (ontbijt, middagmaal en avondmaal) en twee gezonde tussendoortjes per dag.

Uit de resultaten van de Belgische nationale voedselconsumptiepeiling van 2014-2015 blijkt dat 74 procent van de Belgische bevolking een regelmatig eetpatroon handhaaft, waarbij minstens vijf keer per week 's ochtends, 's middags en 's avonds wordt gegeten. Specifiek bij kinderen van 3 tot 13 jaar is dat meer dan 80 procent, maar bij jongeren en volwassenen van 14 tot 34 jaar is dat aandeel maar 65 procent.<sup>8</sup>

69 procent van de bevolking heeft de goede gewoonte om op vaste tijdstippen te eten. Toch is er ook hier een opvallend onderscheid tussen de verschillende leeftijdscategorieën. Zo houdt 76 procent van de 10-tot-13-jarigen zich aan vaste eetmomenten, terwijl dat bij de 14-tot-17-jarigen maar 65 procent is.<sup>9</sup>

Het ontbijt is de belangrijkste maaltijd van de dag, maar is ook de maaltijd die het vaakst wordt overgeslagen. Zo blijkt uit de studie 'Jongeren en Gezondheid'<sup>10</sup> van de UGent uit 2018 dat ongeveer 70 procent van de Vlaamse jongeren tussen 11 en 18 jaar elke weekdag start met een ontbijt. Dat betekent evenwel dat 30 procent van de jongeren dat niet (of niet elke weekdag) doet. Bovendien wordt het ontbijt bij de adolescenten vaker overgeslagen dan bij de jonge tieners. Bij de 11-12-jarigen ontbijt 80,5 procent van de jongens en 78,5 procent van de meisjes; bij de 17-18-jarigen is dat respectievelijk maar 57,6 procent en 59 procent. De ontbijtfrequentie verschilt ook naargelang van de opleidingsvorm van de jongeren. Het aandeel tieners dat 's ochtends iets eet is het hoogst in het algemeen secundair onderwijs (73 procent van de jongens en 69 procent van de meisjes) en het laagst

<sup>6</sup> *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 751/1.

<sup>7</sup> Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. Studie Jongeren en Gezondheid, Deel 4: gezondheidsgedrag – factsheet Voeding (voorwoord). Universiteit Gent, 2019; online beschikbaar op [https://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/wordpress/wp-content/uploads/2019/09/HBSC201718\\_Factsheet\\_voeding.pdf](https://www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be/wordpress/wp-content/uploads/2019/09/HBSC201718_Factsheet_voeding.pdf).

<sup>8</sup> Bel, S., Lebacqz, T., Ost, C. & Teppers, E. 'Rapport 1: Voedingsgewoonten, antropometrie en voedingsbeleid. Samenvatting van de onderzoeksresultaten.' In: Ost, C., Tafforeau, J. (eds.). 'Voedselconsumptiepeiling 2014-2015.' WIV-ISP, Brussel, 2015, p. 8; online beschikbaar op [https://fcs.wiv-isp.be/nl/Gedeelde%20documenten/NEDERLANDS/Samenvatting%20Rapport1\\_NL.pdf](https://fcs.wiv-isp.be/nl/Gedeelde%20documenten/NEDERLANDS/Samenvatting%20Rapport1_NL.pdf).

<sup>9</sup> Bel, S., Lebacqz, T., Ost, C. & Teppers, E. op. cit., p. 10.

<sup>10</sup> De studie 'Jongeren en Gezondheid' past in het kader van de internationale studie 'Health Behaviour in School-aged Children (HBSC)'. Om de vier jaar peilt die studie bij 11-, 13- en 15-jarige leerlingen in de deelnemende landen naar onder meer hun welzijn en gezondheid.

in het beroepssecundair onderwijs (47 procent van de jongens en 42 procent van de meisjes).<sup>11</sup>

Twee Belgen op de vijf eten regelmatig een tienuurtje, maar 25 procent doet dat nooit. Vooral de 3-tot-9-jarigen (80 procent) eten regelmatig een tussendoortje rond de klok van tien. Dat aantal neemt af naarmate de kinderen ouder worden en is zelfs het laagst bij de jongvolwassenen van 18 tot 34 jaar. Personen met een gezond gewicht (45 procent) grijpen bovendien eerder naar een tienuurtje dan personen met obesitas (27 procent). Meer dan 40 procent van de Belgen kiest ervoor om ook na de middag een tussendoortje te eten. Vooral de 3-tot-5-jarigen eten regelmatig een vieruurtje.<sup>12</sup>

Als wordt gekeken naar de mate waarin kinderen thuis betrokken worden bij de boodschappen en het koken, zien we dat 6 procent van de kinderen tussen 3 en 9 jaar regelmatig thuis helpt bij de bereiding van de maaltijd. Bijna 70 procent van de jonge kinderen doet dat af en toe. 22 procent van de kinderen doet mee boodschappen.<sup>13</sup>

#### b. Voedselconsumptie

Een dagelijkse portie groenten en fruit is een cruciaal onderdeel van een gezond voedingspatroon. Het drinken van voldoende water is dat evenzeer. De consumptie van voedingsmiddelen die weinig of geen nuttige voedingsstoffen bevatten, zoals alcoholische en suikerrijke dranken, bewerkt vlees, suikerrijke voedingsmiddelen, vetrijke snacks en zout wordt veeleer afgeraden.<sup>14</sup>

Hoe gezond eten en drinken de Vlaamse jongeren? Onderzoekers van de studie Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) uit 2018 hebben de mate waarin jongeren een gezond eetpatroon onderhouden, aan de hand vier aspecten bepaald: de dagelijkse consumptie van groenten, fruit en water, en het dagelijkse ontbijt. Op basis daarvan konden de onderzoekers vaststellen dat in 2018 maar 19 procent van de jongens en 24,8 procent van de meisjes er een gezond eetpatroon op nahouden, waarbij ze elke dag groenten, fruit en water consumeren en bovendien dagelijks ontbijten. Bij de hogere leeftijdscategorieën (17-18-jarigen) valt op dat er minder jongeren gezond leven dan bij de 11-12-jarigen. Het verschil tussen de onderwijsvormen is ook hier frappant. De onderzoeksresultaten wijzen uit dat het hoogste aantal jongeren met een gezond eetpatroon te vinden is in het algemeen secundair onderwijs (20,5 procent van de jongens en 25,4 procent van de meisjes) en het laagste aantal bij het beroepssecundair onderwijs (9,4 procent van de jongens en 12 procent van de meisjes).<sup>15</sup>

Als er even wordt ingezoomd op de verschillende aspecten van een gezond eetpatroon afzonderlijk, dan kan worden geconstateerd dat Vlaamse jongeren ook daarvoor niet al te best scoren. Een eerste vaststelling: jongens en meisjes eten te weinig groenten en fruit. Amper 20 procent van de jongeren eet dagelijks de aanbevolen hoeveelheid van 300 gram groenten (twee porties). Dat is niettemin een verbetering ten opzichte van 2014, toen maar 13 procent van de jongeren voldoende groenten at.<sup>16</sup>

Een derde van de jongens en 42 procent van de meisjes at in 2018 dagelijks fruit: ook dat is een stijging in vergelijking met 2014. Toch houdt maar een minderheid van de jongeren (17 procent van de meisjes en 14 procent van de jongens) zich

<sup>11</sup> Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. *op. cit.*, p. 6-7.

<sup>12</sup> Bel, S., Lebacqz, T., Ost, C. & Teppers, E. *op. cit.*, p. 8.

<sup>13</sup> Bel, S., Lebacqz, T., Ost, C. & Teppers, E. *op. cit.*, p. 21.

<sup>14</sup> <https://www.gezondleven.be/themas/voeding/voedingsdriehoek/overige-producten>

<sup>15</sup> Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. *op. cit.*, p. 6-8.

<sup>16</sup> Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. *op. cit.*, p. 2-3.

aan de aanbevolen hoeveelheid van twee stukken fruit per dag. Naarmate jongeren ouder worden, eten ze bovendien minder fruit. In de leeftijdsgroep van 11-12-jarigen eet 44 procent dagelijks fruit, terwijl dat bij de 17-18-jarigen nog maar voor 25 procent het geval is. Jongeren van het algemeen secundair onderwijs eten meer fruit dan jongeren van het beroepssecundair onderwijs.<sup>17</sup>

In een gezond voedingspatroon wordt de consumptie van frisdranken op frequente basis afgeraden. Toch kan worden vastgesteld dat bijna een derde van de jongens en een vierde van de meisjes elke dag suikerhoudende dranken drinken. In 2014 lag dat aantal nog hoger: toen koos 37 procent van de jongens en 26 procent van de meisjes dagelijks voor frisdrank. Het gebruik van frisdrank neemt evenwel toe naarmate die jongens en meisjes ouder worden. Een positieve noot is dat steeds meer jongeren water drinken. In 2018 ging het om 83 procent van de jongens en 89 procent van de meisjes, wat een significante stijging is ten opzichte van 2014.<sup>18</sup>

De Belgische nationale voedselconsumptiepeiling van 2014-2015<sup>19</sup> bevat nog meer informatie over de consumptie van voedingsmiddelen bij jongeren:

- volkorenbrood is het rijkst aan voedingsstoffen en is dus gezonder dan witbrood. Toch valt op dat maar liefst 45 procent van de Belgische jongeren van 10 tot 17 jaar dagelijks witbrood eet. In vergelijking met de andere leeftijdscategorieën eten ze zelfs het minst vaak bruinbrood of volkorenbrood;
- de dagelijkse aanbevolen hoeveelheid vlees, vis, eieren en vervangproducten is 100 gram. 10-tot-13-jarigen eten daar gemiddeld 124 gram van en 14-tot-17-jarigen zelfs 131 gram per dag. Meer dan de helft van de tieners eet niet wekelijks vis, wat toch de richtlijn is;
- jongeren eten veel te veel producten uit de restgroep of uit de rode bol buiten de vernieuwde voedingsdriehoek. Het gaat om voedselproducten die niet nodig zijn voor een gezond en evenwichtig voedingspatroon en die zelfs schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid. 10-tot-13-jarigen eten dagelijks gemiddeld 438 gram producten uit de restgroep. Bij jongeren van 14 tot 17 jaar gaat het gemiddeld om 478 gram. Een vijfde tot een vierde van de tieners eet dagelijks droge koeken.

#### c. Eetstoornissen

Eetstoornissen worden gekenmerkt door een verstoord en obsessief eetgedrag. 4 procent van de bevolking zou aan een eetstoornis lijden, wat betekent dat ze op een verkeerde en ongezonde manier omgegaan met voedsel. Bekende vormen van eetstoornissen zijn anorexia nervosa en boulimia. In vergelijking met andere leeftijdscategorieën komen eetstoornissen frequenter voor bij adolescenten tussen 14 en 17 jaar.<sup>20</sup>

#### d. Overgewicht en obesitas

Het aantal mensen met overgewicht en obesitas stijgt wereldwijd zienderogen. 45 procent van de Belgische bevolking tussen 3 en 64 jaar had in 2014 een te hoge body mass index (BMI), die de verhouding tussen het gewicht en de lengte uitdrukt. Bij 29 procent was er sprake van overgewicht en 16 procent is obees. Het percentage met overgewicht neemt toe met de leeftijd.<sup>21</sup>

Volgens de HBSC-studie uit 2018 kampt 14 procent van de Vlaamse jongens tussen 11 en 18 jaar met overgewicht (4,4 procent lijdt aan obesitas). Bij meisjes van die leeftijd is dat 13,5 procent (4,3 procent heeft obesitas). Hoewel die cijfers nog

<sup>17</sup> Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. *op. cit.*, p. 1-2.

<sup>18</sup> Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. *op. cit.*, p. 4-5.

<sup>19</sup> <https://www.gezondleven.be/themas/voeding/cijfers/wat-eet-de-gemiddelde-vlaming/jongeren>

<sup>20</sup> Bel, S., Lebacqz, T., Ost, C. & Teppers, E. *op. cit.*, p. 33-34.

<sup>21</sup> Bel, S., Lebacqz, T., Ost, C. & Teppers, E. *op. cit.*, p. 25-26.

steeds vrij hoog zijn, is er een gunstige afname merkbaar ten opzichte van 2014, toen 15,9 procent van de jongens en 15,8 procent van de meisjes met overgewicht te kampen hadden. Overgewicht is het meest aanwezig bij jongens (24,6 procent) en meisjes (24,5 procent) van het beroepssecundair onderwijs en het minst bij jongeren van het algemeen secundair onderwijs (10 procent jongens en 9 procent meisjes).<sup>22</sup>

Het is bekend dat kinderen of adolescenten met overgewicht een groter risico lopen om een of meer chronische aandoeningen te krijgen, zoals diabetes type 2.<sup>23</sup> Het is dus cruciaal voor hun gezondheid dat jongeren vroeg genoeg bewustgemaakt worden van het belang van een gezond gewicht. Obesitas bij kinderen zorgt niet alleen voor fysieke gezondheidsrisico's, maar gaat ook gepaard met psychische problemen en het behalen van een lager opleidingsniveau.<sup>24</sup>

Als wordt ingezoomd op de sociaal-economische achtergrond van kinderen met overgewicht, kunnen enkele verbluffende verschillen worden vastgesteld. Zo bedraagt de kans op overgewicht bij kinderen met hogeropgeleide ouders 12,9 procent. Bij kinderen van ouders die houder zijn van alleen het diploma hoger secundair onderwijs is dat al 25,6 procent. Kinderen van wie de ouders geen diploma hebben of in het bezit zijn van alleen een diploma lager onderwijs, is de kans maar liefst 40,5 procent! Voor de kans op obesitas is bovendien hetzelfde patroon merkbaar. Bij kinderen van ouders die hogeropgeleid zijn, is de kans op obesitas 2,9 procent. Bij kinderen van ouders zonder diploma of die alleen een diploma lager onderwijs op zak hebben, bedraagt dat 14 procent. Er is dus zowel bij overgewicht als bij obesitas een verschil met meer dan factor 3.<sup>25</sup>

Wetenschappers zijn het erover eens dat het onderwijsbeleid zou moeten dienen als instrument voor de preventie van obesitas.<sup>26</sup> Onderwijs biedt een opportuniteit om ongelijkheden op het vlak van gezondheid weg te werken, net omdat kinderen van alle socio-economische achtergronden bereikt worden. Gezondheidsexperten pleiten voor de nodige investeringen om ervoor te zorgen dat scholen een omgeving zijn waarin gezond leven centraal staat. Er wordt op gewezen dat het vroegtijdig aanpakken van obesitas bij kinderen en adolescenten belangrijke voordelen heeft voor de gezondheid en het welzijn van het kind, maar ook voor de nationale gezondheidsdiensten en de economie.<sup>27</sup>

#### 4. Gezondheidsbeleid in Vlaamse scholen

"Onderwijs moet niet alleen opleiden voor het werk, het moet opleiden voor het leven." Dat citaat van de Afro-Amerikaanse mensenrechtenactivist, socioloog en historicus William E.B. Du Bois (1868-1963) herinnert eraan dat onderwijs niet alleen kennis overdraagt en vaardigheden bijbrengt, maar kinderen en jongeren ook kan (moet?) helpen opgroeien en voorbereiden op het verdere leven.

<sup>22</sup> Dierckens, M., De Clercq, B. & Deforche B. op. cit., p. 9-10.

<sup>23</sup> NCD Risk Factor Collaboration (NCD-RisC). Worldwide trends in body-mass index, underweight, overweight, and obesity from 1975 to 2016: a pooled analysis of 2416 population-based measurement studies in 128.9 million children, adolescents, and adults, in: *The Lancet*, 2017, 390, 10113, p. 2627-2642; online beschikbaar op [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(17\)32129-3/fulltext#%20](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(17)32129-3/fulltext#%20).

<sup>24</sup> Spinelli, A., Buoncristiano, M., Kovacs, V.A., Yngve, A., Spiroski, I., Obreja, G., et al. Prevalence of Severe Obesity among Primary School Children in 21 European Countries, in: *Obes Facts*, 2019, 12(2), p. 244-258; online beschikbaar op <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6547273>.

<sup>25</sup> Drieskens, S., Charafeddine, R., Gisle, L. 'Gezondheidsenquête 2018: Voedingsstatus.' Sciensano, Brussel, 2019, p. 23; online beschikbaar op [https://his.wiv-isp.be/nl/Gedeelde%20%20documenten/NS\\_NL\\_2018.pdf](https://his.wiv-isp.be/nl/Gedeelde%20%20documenten/NS_NL_2018.pdf).

<sup>26</sup> Cohen, A.K., Rai, M., Rehkopf, D.H., Abrams, B. Educational attainment and obesity: a systematic review, in: *Obes Rev*, 2013, 14, 12, p. 989-1005; online beschikbaar op <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3902051/pdf/nihms506250.pdf>.

<sup>27</sup> Drieskens, S., Charafeddine, R., Gisle L. op. cit., p. 27. Spinelli, A., Buoncristiano, M., Kovacs, V.A., Yngve, A., Spiroski, I., Obreja, G., et al. op. cit., p. 244-58.

Het lijkt geen twijfel dat onderwijs een belangrijke rol kan spelen in de bewustwording van jongeren rond gezonde voeding. Uit de Belgische nationale voedselconsumptiepeiling van 2014-2015 blijkt zelfs dat 95 procent van de Belgen voorstander is van voedseleducatie op school.<sup>28</sup>

In opdracht van het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid voert het Vlaams Instituut Gezond Leven elke vier jaar een grootschalig onderzoek naar het preventief gezondheidsbeleid in het Nederlandstalige basis- en secundair onderwijs in Vlaanderen en Brussel. De jongste studie dateert van 2019 en toont overtuigend aan dat scholen ten opzichte van 2015 bewuster bezig zijn met de gezondheid van hun leerlingen en op verschillende vlakken actie ondernemen om het maken van gezonde keuzes aan te moedigen.

Uit de bevraging van 2019 blijkt dat het thema voeding sterk verankerd is in het onderwijs. Elke basisschool in Vlaanderen en Brussel schenkt gedurende het schooljaar aandacht aan gezond eten en drinken. 87 procent van de secundaire scholen geven aan dat gezonde voeding in verschillende vakken aan bod komt. Ongeveer 90 procent van de scholen in het basis- en secundair onderwijs organiseert bovendien klasoverschrijdende activiteiten over het thema.

Vanuit gezondheidsperspectief is het een goede zaak dat er in steeds minder scholen nog een frisdrankautomaat te vinden is. In 2015 konden leerlingen nog in de meerderheid van de secundaire scholen frisdrank kopen, terwijl dat nu nog maar in twee scholen op de tien het geval is. In het basisonderwijs is er tegenwoordig zelfs bijna geen enkele school meer te vinden die suikerrijke dranken in haar automaten heeft staan. Als gezond alternatief stellen bijna alle basisscholen en het gros van de secundaire scholen elke dag gratis water ter beschikking.

Ook voor het aanbod aan snacks is er de afgelopen jaren veel vooruitgang geboekt. Zo biedt 80 procent van de basisscholen geen droge koeken meer aan. In 2015 was dat nog maar 70 procent. Automaten met ongezonde tussendoortjes zijn in zo goed als geen enkele basisschool meer te vinden. 84 procent van de scholen in het secundair onderwijs bieden geen zoute snacks aan en in 59 procent van de gevallen zijn er geen droge koeken meer te krijgen.

In steeds meer scholen worden minder gezonde voedingsmiddelen en dranken uit het aanbod gefilterd en worden leerlingen gemotiveerd om gezonder te eten. Niettemin is er hier en daar zeker nog ruimte voor verbetering:

- zo biedt maar 9 procent van de basisscholen dagelijks vers fruit aan en in het secundair onderwijs gaat het om 27 procent;
- nog geen 10 procent van de basisscholen opteert ervoor om gezonde tussendoortjes goedkoper te maken dan ongezonde;
- amper zes op de tien secundaire scholen promoten actief gezonde dranken en voedzame tussendoortjes, en evenveel scholen bieden minder gezonde dranken niet meer aan;
- in het secundair onderwijs kiest maar 37 procent van de scholen ervoor om minder gezonde tussendoortjes niet aan te bieden;
- nog geen derde van de secundaire scholen biedt groenten aan als tussendoortje;
- in maar de helft van de basisscholen kunnen leerlingen dagelijks verse soep krijgen.

Gezonde broodjes worden maar zelden aangeboden in het basisonderwijs. 64 procent van de secundaire scholen voorziet wel in broodjes: in de meerderheid van de gevallen kunnen leerlingen kiezen voor bruinbrood en groenten.<sup>29</sup>

---

<sup>28</sup> Bel, S., Lebacqz, T., Ost, C. & Teppers, E. op. cit., p. 41-42.

<sup>29</sup> <https://storage.googleapis.com/gezondlevener-learning/basis-onderwijs/scormcontent/index.html/>  
<https://storage.googleapis.com/gezondlevener-learning/secundair-onderwijs/scormcontent/index.html/>



## 5. Gezonde maaltijden op school

### a. De Europese kindergarantie

Hoewel de Europese Unie tot de meest welvarende economische zones ter wereld behoort, leeft maar liefst 22,2 procent van de kinderen er in een gezin met een verhoogd risico op armoede of sociale uitsluiting. Concreet gaat het om 18 miljoen kinderen die in nood (dreigen te) verkeren.

Om daarop een antwoord te formuleren heeft de Europese Commissie op 24 maart 2021 de Europese kindergarantie gelanceerd. Die bevat een set van maatregelen die de rechten van het kind beter moeten beschermen en kinderen in preciaire omstandigheden de nodige ondersteuning kunnen bieden. De Europese kindergarantie bepaalt dat de lidstaten erover moeten waken dat alle kwetsbare kinderen gratis onderwijs kunnen genieten, over het nodige schoolmateriaal beschikken, kunnen deelnemen aan schoolactiviteiten, toegang hebben tot gezondheidszorg én één gezonde maaltijd per dag aangeboden krijgen.

De Europese Commissie roept de lidstaten op om in het kader van de uitvoering van de Europese kindergarantie specifieke maatregelen te nemen ten behoeve van kinderen die met armoede of sociale uitsluiting worden bedreigd. Regeringen worden dan ook uitgenodigd om nationale actieplannen in te dienen bij de Europese Commissie.<sup>30</sup>

### b. Huidige situatie in Vlaanderen

Hoewel het belang van gezonde schoolmaaltijden steeds nadrukkelijker wordt erkend en beklemtoond, toont onderzoek van het Vlaams Instituut Gezond Leven aan dat steeds minder scholen in Vlaanderen in warme maaltijden voorzien voor hun leerlingen. In 2015 ging het nog om 66 procent van de basisscholen, terwijl het vier jaar later, in 2019, nog maar om 56 procent ging. In het secundair onderwijs daalde dat aantal van 62 procent in 2015 naar 52 procent in 2019.<sup>31</sup> Op 10 september 2021 berichtte Het Nieuwsblad dat de scholen die nog een warme maaltijd aanboden, daar steeds vaker van afstappen. De coronacrisis heeft er dus voor gezorgd dat de neerwaartse trend in een stroomversnelling is gekomen.<sup>32</sup>

Hoe zien (of zagen) de lunches in onze scholen eruit? 80 procent van de scholen geven aan dat er drie à vier keer per week aardappelen en puree op het menu staan, wat overeenkomt met de aanbevolen frequentie. In de meeste scholen worden aardappelen een keer per week vervangen door rijst, deegwaren of andere granen. Een positieve trend is dat steeds minder basisscholen gefrituurde aardappelproducten serveren. In secundaire scholen zijn frieten dan weer niet van het menu weg te denken: maar 10 procent van de scholen biedt frieten niet standaard aan. Het aantal scholen dat dagelijks in een volwaardige groenteportie voorziet, daalt. In maar zes secundaire scholen op de tien liggen er voldoende groenten op het bord. De meerderheid van de scholen bereiden één keer per week rood vlees en één keer per week vis.<sup>33</sup>

In 2019 sloten de Unie Belgische Catering, Horeca Vlaanderen, het Vlaams Instituut Gezond Leven, de onderwijsverstrekkers en de koepels van ouderverenigingen een charter voor gezonde, evenwichtige en duurzame schoolmaaltijden. Het charter versterkt de scholen in hun voedingsbeleid door meer nadruk te leggen op

<sup>30</sup> [https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee\\_en](https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_en);

[https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip\\_21\\_1226](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_21_1226)

<sup>31</sup> [https://www.gezondleven.be/files/voeding/schoolmaaltijdengids\\_2018.pdf](https://www.gezondleven.be/files/voeding/schoolmaaltijdengids_2018.pdf)

<sup>32</sup> 'Door corona tijdelijk geschrapt, nu voorgoed van het menu: afscheid van de warme maaltijd op school', Het Nieuwsblad, 10 september 2021.

<sup>33</sup> <https://storage.googleapis.com/gezondlevene-learning/basis-onderwijs/scormcontent/index.html/>  
<https://storage.googleapis.com/gezondlevene-learning/secundair-onderwijs/scormcontent/index.html/>

gezondheid en duurzaamheid. Het charter wijst op het voorkomen van voedselverspilling, op het belang van seizoensproducten en op het inspelen op de korte keten.<sup>34</sup>

De praktische organisatie voor scholen die hun leerlingen van een warme maaltijd willen voorzien, hangt voor een groot stuk af van de methode die wordt gebruikt. Er zijn verschillende mogelijkheden om ervoor te zorgen dat er elke dag een volwaardige maaltijd op tafel komt:

- de school beschikt over een eigen schoolkeuken waar voedingsmiddelen kunnen worden verwerkt en een maaltijd wordt bereid;
- een externe cateraar of traiteur maakt op basis van een afgesproken menu de maaltijden klaar, houdt ze warm en levert ze vervolgens aan de school, waar ze worden geserveerd (de warme lijn);
- een externe cateraar of traiteur bereidt maaltijden die bijvoorbeeld worden ingevroren en vervolgens naar de school worden getransporteerd, waar ze in de schoolkeuken worden opgewarmd en tegen het middaguur aan de leerlingen worden aangeboden (de koude lijn);
- een deel van de maaltijd, bijvoorbeeld vleesproducten, wordt bereid via de warme lijn en een ander deel, bijvoorbeeld groenten, via de koude lijn (de combilijn).<sup>35</sup>

Uit recente cijfers van het Vlaams Instituut Gezond Leven blijkt dat een minderheid van de scholen in Vlaanderen nog beschikt over een schoolkeuken. Amper 14 procent van de basisscholen en ongeveer 40 procent van de secundaire scholen hebben nog een eigen keuken. Door een verouderde infrastructuur en de personeelskosten zagen veel scholen zich in het verleden immers genoodzaakt om hun keukens te sluiten. Dat heeft tot gevolg dat Vlaamse scholen vandaag dus in grote mate aangewezen zijn op externe leveranciers. Van alle basisscholen die warme maaltijden aanbieden, schakelt 80 procent een externe partner in (een cateringbedrijf of lokale traiteur); in het secundair onderwijs gaat het om de helft van de scholen. Daarnaast zijn er nog scholen die een keuken van een andere school, van de schoolgroep of van de gemeente of stad gebruiken.

De kostprijs van een warme maaltijd is in de Vlaamse scholen van verschillende factoren afhankelijk: de prijs van de voedingsproducten, de kosten van het productieproces, de aangeboden hoeveelheden (kleuters eten kleinere porties dan tieners) enzovoort. Volgens het Vlaams Instituut Gezond Leven hanteren de meeste scholen een vergelijkbare kostprijs. Voor kleuters gaat het om 2,5 euro per maaltijd, leerlingen in de lagere school betalen zo'n 2,5 à 3 euro voor een middagmaal en in het secundair onderwijs bedraagt de kostprijs tussen 3,5 en 4,5 euro per leerling.<sup>36</sup>

#### c. Schoolmaaltijden voor elke leerling: voordelen en kansen

In de strijd tegen kinderarmoede en ter verbetering van de eetgewoonten en de gezondheid van jongeren lanceren de indieners van deze conceptnota het voorstel om via de scholen elke leerling in het Vlaamse leerplichtonderwijs op elke schooldag een gezonde, warme en voedzame maaltijd aan te bieden. Die beleidsmaatregel heeft tal van voordelen op verschillende domeinen. Hieronder zetten de indieners enkele voordelen en kansen van schoolmaaltijden even op een rijtje:

- medisch: het aanbieden van een gezonde schoolmaaltijd garandeert dat alle leerlingen op dagelijkse basis voldoende gezonde voedingsstoffen tot zich nemen. Voor sommige leerlingen is de schoolmaaltijd immers de enige warme

<sup>34</sup> <https://www.gezondleven.be/nieuws/charter-voor-gezonde-evenwichtige-en-duurzame-schoolmaaltijden>

<sup>35</sup> [https://www.gezondleven.be/files/voeding/schoolmaaltijdengids\\_2018.pdf](https://www.gezondleven.be/files/voeding/schoolmaaltijdengids_2018.pdf)

<sup>36</sup> [https://www.gezondleven.be/files/voeding/schoolmaaltijdengids\\_2018.pdf](https://www.gezondleven.be/files/voeding/schoolmaaltijdengids_2018.pdf)

maaltijd die ze op een dag krijgen. De schoolmaaltijd vertegenwoordigt dus een belangrijk deel van de aanbevolen dagelijkse hoeveelheid voedingsstoffen. Het is bekend dat een gezonde maaltijd de groei stimuleert en bijdraagt tot een gezond gewicht. Kinderen die geen gezond en gevarieerd voedingspatroon handhaven, kunnen noodzakelijke nutriënten of voedingsstoffen tekortkomen.<sup>37</sup> Uit het project Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT) in Nederland bleek dat leerlingen die gezond lunchen, gevarieerd bewegen en in de klas leren over gezond gedrag, opmerkelijker gezonder waren (lagere BMI, kleinere buikomvang enzovoort). Het schoolklimaat verbeterde, wat zich onder meer uitte in minder pestgedrag;<sup>38</sup>

- psychosociaal: een gezond en gevarieerd eetpatroon kan bijdragen tot het psychisch welbevinden van jongeren. Bovendien blijkt uit onderzoek in Finland dat de schoolmaaltijden zelf door de leerlingen geassocieerd worden met een ontspannende pauze in een aangename context, waarin tijd gemaakt wordt om met medeleerlingen te relaxen en te recupereren, wat dan weer positief is voor hun mentale welzijn;<sup>39</sup>
- pedagogisch: slechte voeding ondermijnt het leervermogen van kinderen. Dankzij de schoolmaaltijden kunnen leerlingen zich beter en langer concentreren, wat bijgevolg ook hun schoolprestaties ten goede komt. De betere schoolprestaties zijn te verklaren door het hogere energiepeil van de leerlingen.

Een Zweedse studie uit 2021 leert dat schoolmaaltijden wel degelijk bijdragen tot betere schoolprestaties, maar toch een veeleer verwaarloosbaar effect hebben op de cognitieve skills van de leerlingen. Onderzoekers vermoeden dat dit komt doordat schoolmaaltijden op een te late leeftijd worden aangeboden om ook op cognitief vlak een effect te kunnen ressembleren.<sup>40</sup>

Ook in het Verenigd Koninkrijk is geconstateerd dat 'school meals' een (kortstondige) impact hebben op de leerprestaties. Na de invoering van minimumstandaarden voor de voedingskwaliteit was bij de 11-jarigen een verbetering van de schoolresultaten voor de vakken Engels en Wetenschappen merkbaar. Ook studies in de Verenigde Staten hebben uitgewezen dat de invoering van gezonde schoolmaaltijden een effect heeft op de leerprestaties;<sup>41</sup>

- attitudinaal: het aanbieden van gezonde en gevarieerde maaltijden op school brengt een gezonde levensstijl onder de aandacht en creëert een groter bewustzijn over evenwichtige voeding;
- sociaal: in Vlaanderen komen 150.000 leerlingen regelmatig met een lege brooddoos naar school.<sup>42</sup> Alle leerlingen elke dag een schoolmaaltijd aanbieden, levert een belangrijke bijdrage in de strijd tegen kinderarmoede en sociale ongelijkheid. De kinderen voor wie de schoolmaaltijd het verschil maakt, worden bovendien niet gestigmatiseerd want alle leerlingen eten samen dezelfde maaltijd, waardoor er geen onderscheid is.

<sup>37</sup> Lundborg, P., Rooth, D.-O., Alex-Petersen, J. Long-Term Effects of Childhood Nutrition: Evidence from a School Lunch Reform, in: 'The Review of Economic Studies', 2021, 0, p. 1-33; online beschikbaar op <https://academic.oup.com/restud/advance-article/doi/10.1093/restud/rdab028/6273674>; Pellikka, K., Manninen, M., Taivalmaa, S.-L. 'School Meals for All. School feeding: investment in effective learning – Case Finland.' Ministry for Foreign Affairs of Finland and Finnish National Agency for Education, 2019, p. 13, 30-31; online beschikbaar op [https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/um\\_casestudyfinland\\_schoolfeeding\\_june2019\\_netti.pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/um_casestudyfinland_schoolfeeding_june2019_netti.pdf).

<sup>38</sup> <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/nieuws/onderzoeksproject-laait-dringende-noodzaak-zien-voor-aan-leren-gezond-gedrag-op-basisschool>

<sup>39</sup> Pellikka, K., Manninen, M., Taivalmaa, S.-L. op. cit., p. 6, 22, 27, 31.

<sup>40</sup> Lundborg, P., Rooth, D.-O., Alex-Petersen, J. op. cit., p. 22-23; Pellikka, K., Manninen, M., Taivalmaa, S.-L. op. cit., p. 30-31.

<sup>41</sup> Lundborg, P., Rooth, D.-O., Alex-Petersen, J. op. cit., p. 5.

<sup>42</sup> <https://www.goodfoodatschool.be/nl/nieuws/maak-komaf-met-armoede-ook-op-school>

De recente, al eerder genoemde Zweedse studie toont aan dat het inkomen van leerlingen die gedurende de hele lagereschoolperiode gratis schoolmaaltijden hebben gekregen, op latere leeftijd met 3 procent toeneemt.<sup>43</sup> De grootste winst wordt geboekt bij leerlingen uit arme gezinnen: bij hen werd een toename van het inkomen vastgesteld met 5,8 procent. Maar ook bij andere gezinnen was er sprake van een verhoging, met uitzondering van kinderen uit de meest welvarende gezinnen. De studie maakt bovendien duidelijk dat de schoolmaaltijden een positief effect hadden op de doorstroom naar universitair onderwijs (een toename van 1,5 procentpunt op een baseline van 33 procent).

De invoering van schoolmaaltijden had daarnaast ook een positief effect op de emancipatie van vrouwen op de arbeidsmarkt. In de studiegroep werd vastgesteld dat het aantal moeders dat zich op de arbeidsmarkt aanbood, met 5 procent was toegenomen:<sup>44</sup>

- economisch: het organiseren van schoolmaaltijden heeft een positief effect op zowel de nationale als de lokale economie. Lokale producenten en leveranciers krijgen een boost. In de aanbestedingsprocedures kan er bovendien gewerkt worden met een aantal criteria op het vlak van samenwerking met bedrijven in de sociale economie, alsook op het vlak van duurzaamheid (bio, korte keten enzovoort). Inzetten op lokale producenten beperkt bovendien de ecologische voetafdruk;<sup>45</sup>
- participatie aan de arbeidsmarkt: het aanbieden van schoolmaaltijden kan zorgen voor een betere combinatie van werk en gezin. Zeker ook voor eenoudergezinnen kan dat een significant effect hebben. Bovendien kan het instrument van schoolmaaltijden bijdragen tot het bereiken van een hogere activeringsgraad in Vlaanderen;
- duurzame ontwikkeling: het verstrekken van schoolmaaltijden draagt zowel direct als indirect bij tot de verwezenlijking van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (sustainable goals) van de Verenigde Naties. Die doelstellingen omvatten onder andere: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, kwaliteitsonderwijs, gendergelijkheid, economische groei, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen, en verantwoorde productie en consumptie.<sup>46</sup>

## 6. Conclusies en aanbevelingen voor nieuwe regelgeving

De indieners van deze conceptnota zijn ervan overtuigd dat de harde cijfers voor zich spreken en een duidelijk beeld geven van de problematiek waarin dit voorstel past: 15 procent van de kinderen bevindt zich in armoede of sociale uitsluiting, een derde van de jongeren komt met een lege maag naar school, amper 20 à 25 procent van de tieners houdt er een gezond eetpatroon op na, 14 procent kampt met overgewicht.

Daarom zijn de indieners ervan overtuigd dat via de scholen aan alle kinderen een gezonde en kwaliteitsvolle schoolmaaltijd moet worden aangeboden. Voor de ouders van kansarme leerlingen moet die maaltijd bovendien kosteloos zijn. Scholen worden daarvoor financieel gecompenseerd. De maatregel mag in geen geval stigmatiserend werken voor de groep van kansarme leerlingen. Het voorzien van een gezonde en kwaliteitsvolle schoolmaaltijd is een collectieve opdracht die zich niet alleen beperkt tot het domein Onderwijs, maar ook raakt aan het domein Welzijn en Armoedebeleid. Vanuit de bevoegdheid Binnenlands Bestuur kunnen volgens de

<sup>43</sup> Voor die studie zijn 24.000 leerlingen gevolgd die tussen 1959 en 1969 gratis schoolmaaltijden kregen. Belangrijk is dat Zweden toen ook al een van de vijf meest welvarende landen ter wereld was, waar (extreme) armoede niet voorkwam. De impact van de gratis maaltijden werd op die manier niet vertekend door bijvoorbeeld ernstige ondervoeding bij bepaalde groepen.

<sup>44</sup> Lundborg, P., Rooth, D.-O., Alex-Petersen, J. op. cit., p. 18, 27-29.

<sup>45</sup> Lundborg, P., Rooth, D.-O., Alex-Petersen, J. op. cit., p. 3, 6, 16-17, 31.

<sup>46</sup> <https://unric.org/nl/duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen/>

indieners de lokale besturen, binnen hun lokale autonomie, beslissen om scholen daarbij te helpen door bijvoorbeeld lokale actoren samen rond de tafel te brengen. Ook kunnen ze helpen bij het delen van goede praktijken.

Het systeem van het aanbieden van schoolmaaltijden in elke school zorgt ervoor dat alle leerlingen in het basis- en secundair onderwijs, ongeacht hun sociaal-economische achtergrond, op elke schooldag een voedzame, evenwichtige, volwaardige maaltijd krijgen. Schoolmaaltijden leveren op die manier een belangrijke bijdrage aan de strijd tegen armoede en verbeteren terzelfder tijd ook de voedingsgewoonten bij de Vlaamse jongeren, wat dan weer gezondheidsproblemen kan helpen voorkomen.

Een voedzame maaltijd stilt niet alleen de honger, maar zorgt ook voor betere schoolprestaties en levert voldoende energie om de dag door te komen. Schoolmaaltijden zorgen voor de nodige ontspanning en verhogen het bewustzijn en de kennis over gezonde voeding. Daarvan plukken de leerlingen ook in het latere leven nog de vruchten. Het organiseren van schoolmaaltijden heeft bovendien een positieve impact op de volksgezondheid in het algemeen en draagt bij tot sociale inclusie, economische groei en duurzaamheid.

Investeren in schoolmaaltijden betekent investeren in de toekomst van elk kind en in de samenleving in haar geheel. Gelet op de Europese kindergarantie, die bepaalt dat alle kwetsbare kinderen elke schooldag minstens één gezonde en kosteloze maaltijd moeten krijgen, en rekening houdend met de goede praktijken uit Finland en Zweden, waar alle kinderen in het leerplichtonderwijs al tientallen jaren recht hebben op een schoollunch, verzoeken de indieners van deze conceptnota het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering om:

- vanuit de beleidsdomeinen Onderwijs, Welzijn en Armoedebeleid een strategisch plan op te maken om in elke school een gezonde en kwaliteitsvolle schoolmaaltijd aan te bieden, met actieve betrokkenheid van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Voor kansarme leerlingen moet die schoolmaaltijd gratis zijn, zonder dat dit stigmatiserend werkt. Scholen worden financieel gecompenseerd om die maaltijden gratis aan kansarme kinderen aan te bieden;
- te onderzoeken wat de economisch en logistiek efficiëntste manier is om die schoolmaaltijden in Vlaanderen breed uit te rollen, en er rekening mee te houden dat een aantal scholen nu al in schoolmaaltijden voorzien.

Jean-Jacques DE GUCHT  
Gwendolyn RUTTEN  
Tom ONGENA  
Els AMPE  
Steven COENEGRACHTS  
Willem-Frederik SCHILTZ